

Jerzy J. Kolarzowski

"Fenomenologia życia religijnego. Wprowadzenie w fenomenologię religii. Wczesne wykłady fryburskie 1920 - 1921", Martin Heidegger, tł. G. Sowiński, Kraków 2002 : [recenzja]

Nowa Krytyka 14, 393-394

2003

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Filozofia religii

Gottfried Wilhelm Leibniz: *Teodycea. O dobroci Boga, wolności człowieka i pochodzeniu zła.* Przekład i przypisy M. Frankiewicz. Przekład przejrzał i wstępem opatrzył J. Kopania. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2001 (BKF). Ważna praca niemieckiego filozofa, który połączył emanacyjną ideę Boga z usprawiedliwieniem zła. Jedna z ważniejszych książek w filozofii europejskiej, w której skonfrontowana zostaje siła myśli ludzkiej ze słabością człowieka jako takiego. Rozdarcie Leibniza jest pięknym świadectwem epoki poprzedzającej kryzys świadomości europejskiej u progu Oświecenia.

Friedrich Wilhelm Joseph Schelling: *Filozofia objawienia. Ujęcie pierwotne.* Odnalezione i opracowane przez W.E. Ehrhardta, t. I. Przekład K. Krzemieniowa. Przekład przejrzał i wstępem opatrzył P. Dehnel, przypisy K. Krzemieniowa i M. Szymański. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002 (BKF). Schelling utożsamia filozofię z moralnym pragnieniem mądrości (w tej myśli nie różni się od Platona), ale pragnienie to wymaga człowieczej wolności. Pragnienie wolności, jak żadne inne, jest wspólne ludziom i Bogu. Romantyczna filozofia religii próbuje pogodzić wolność człowieka z religijnym objawieniem, a Schelling daje w swych wykładach konstruktywną próbę tego pogodzenia. Jego następcy uznają taką próbę za mało potrzebną, bo naiwną. Wydanie rękopisów Schellinga stanowi wprowadzenie w wielki spór o miejsce religii u progu nowoczesności.

Søren Kierkegaard: *Wprawki do chrześcijaństwa. Anti-Climacusa nr I, II, III wydane przez Sorena Kierkegarda.* Przekład, wstęp i przypisy A. Szwed. Antyk, Kęty 2002, seria Biblioteka europejska. Trzy manuskrypty zebrane razem i opublikowane przez wydawców spuścizny rękopiśmiennej Kierkegarda. Praca jest próbą racjonalizacji idei Boga-Człowieka, która nieuchronnie, zdaniem duńskiego filozofa, musi prowadzić do zgorzenia. Jakakolwiek próba zniesienia dystansu wobec znaku Boga-Człowieka prowadzi do zanegowania wiary. Jest to zatem ważne świadectwo przemyśleń filozofa, w wyniku którego wnosi on myśl rozpoznającą absurd do „wnętrza” wiary.

Mikołaj Bierdiajew: *Sens historii. Filozofia losu człowieka.* Przekład H. Paprocki. Antyk, Kęty 2002. Rosyjski filozof głosił ideę „nowego średniowiecza”, czyli stworzenia formacji kulturowej przywracającej harmonię pierwiastka Bożego i ludzkiego. Tom jest ważnym historiozoficznym wprowadzeniem do tej koncepcji.

Martin Heidegger: *Fenomenologia życia religijnego. Wprowadzenie w fenomenologię religii. Wczesne wykłady fryburskie, semestr zimowy 1920–1921.* Przekład G. Sowiński. Znak, Kraków 2002, seria Filozofia i religia. Tematem trzech wykładów

są: metodologia fenomenologii religii wsparta analizą *Listów do Tesaloniczan*, fenomenologiczna interpretacja św. Augustyna i neoplatonizmu oraz filozoficzne podstawy mistyki średniowiecznej. Niełatwa lektura skryptów wykładowych Heideggera zadziwia wnikliwością analiz i aktualnością poruszanych problemów.

Boris Uspienski: *Religia i semiotyka*. Wybór, przekład i przedmowa B. Żyłko. Wyd. słowo/obraz terytoria, Gdańsk 2001, seria Idee. Uspienski, znany w Polsce przede wszystkim z książki *Car i bóg*, w wyborze B. Żyłki jest prezentowany następującymi studiami: *Teologia staroruska: problem doświadczenia zmysłowego i duchowego (wyobrażenia o rajy w połowie XIV wieku)*; *Percepcja historii w dawnej Rusi i doktryna „Moskwa – Trzeci Rzym”*; *Wesele Dymitra Samozwańca; Raskoł i konflikt kulturowy XVII wieku; Inteligencja rosyjska jako fenomen kultury rosyjskiej*.

Willgis Jäger OSB: *Fala jest morzem. Rozmowy o mityce*. Przekład Z. Mazurczak. J. Santorski & Co, Warszawa 2001, seria Biblioteka Świata Zofii. Benedyktyn, który w swym nauczaniu syntetyzuje kontemplacyjną tradycję Zachodu z mistyką zen. Spędził sześć lat w japońskim klasztorze Kamakura i został mistrzem zen szkoły sambo-kyodan. W 1983 r. założył w Würzburgu centrum medytacyjne, którym kieruje do dzisiaj.

Jan Krasicki: *Przeciw nicości. Eseje*. Księgarnia Akademicka, Kraków 2002. Tematyka esejów jest ciekawa, ale wnioski i tezy budzą wiele wątpliwości. Autor wybiera z myśli poszczególnych filozofów te fragmenty, w których krytykują oni innych wybitnych filozofów i streszcza je (np. Kołakowski jest przedstawiony jako przeciwnik gnozy, a Bierdiajew jako wróg całej filozofii niemieckiej). Wszystko po to, żeby pogłębić filozofię jako taką – w imię racji tyleż załosnych, co płytkich i konfesyjnych.

Nowatorskie łączenie nauk

Anthony Aveni: *Schody do gwiazd. Obserwacje nieba w trzech wielkich starożytnych kulturach*. Przekład J. Bieroń. Zysk i S-ka, Poznań 2002. Autor, profesor astronomii i antropologii w Colgate University, zapoczątkował badania w dziedzinie antropologii astronomicznej i archeoastronomii. Prezentowana książka, czwarta z kolei po *Rozmowach z planetami*, *Poza kryształowa kulą* i *Imperiach czasu*, omawia wiedzę astronomiczną Celtów, Inków i Majów.

Erik Davis: *TechGnoza. Mit, magia + mistycyzm w wieku informacji*. Przekład J. Kierul. Dom Wydawniczy Rebis, Poznań 2002, Biblioteka Nowej Myśli. Od platonizmu do postmodernizmu, szamanizm i buddyzm, Homer, Tolkien i Dick, Biblioteka